

XI. 1^f = Q.

(coll. 4, 9-22.)

Inserat:

1. Klausning, Hr. progr. (De beneficiis a Deo in acad. Lips. collatis). Lips. 1739.
2. Hoffmann, Joh. Gli., Rhediasma historicum de Joh. Hofmanno primo acad. Lips. et autore et professore. Lips. 1710.
3. Mencken, Jo. Burch., Oratio secularis De viris eruditis qui Lipsiam illustrem reddiderunt. Lips. 1710.
4. Friërich, Jo., De studio lit. graec. & lat. Acc. narratiuncula De initiis et progressu literaturae poëttioris in hac academia. Lips. 1608.
5. Boehme, Joh. Glo., De Richardo Croco Britanno, graec. litt. in acad. Lips. instauratore. Lips. 1761.
6. Boehme, Jo. Glo., De Mauricii elect. in acad. Lips. insigni favore. Lips. 1764.
7. Schwarz, Chr. Gli., Norinbergera ses nonnullos de acad. Lips. bene meritos recenset. (AM.) 1714.
8. Boehme, Joh. Glo., Oratio de Ph. Melancthonis in acad. Lips. meritis. Lips. 1760.
9. Kapp, Jo. Erh., progr. (De Joachimi Cämerarii in acad. Lips. meritis). Lips. 1746.
10. Acad. Lips. progr. (De illis qui mensas novas in convictoria Lips. erexerunt, praecipue de Jac. Fr. Amthorio.) Lips. 1754.
11. Patzner, E., Oratio de bonis acad. Lips. Lips. 1780.
12. Davarus, Cünr., Jubilare carmen in acad. Lips. Lips. 1610.
13. Mulman, Joh., Zwei christliche Jubel-Festdichtun bey dem andern Jubel der acad. Lips. Leipzig. 1609.
14. Weinrich, Ge., Grav. christl. Jubel-Festdichtun bey dem andern Jubel der acad. Lips. Leipzig. 1610.
15. Vertheilung des Leipziger akademici jubelxi. Jahr 1710.
16. Cress, Ado. Chr., Supremi honores in panegyri seculari tertia acad. Lips. solemnissime distributi carmine jubilante Descripti. Lips. 1709.

33. Königs Auserkung, wie auf der Univ. Leipzig durch einen Doctordisputat in
Oben-Golds des Jese-Oberste Jadahuat gehalten worden sehn. Leipzig. 1712.
34. Königs Auserkung, wie auf der Univ. Leipzig durch einen Doctordisputat des Jese-
Oberste Jadahuat gehalten worden sehn. Leipzig. 1728.
35. Die Univ. Leipzig Anweisung zu Fran Wagners Buchen in Willigen Almothen, von qua
vorher die vberseffnung durch in der Stadt von Wagners Buchen gehalten. Leipzig. 1638.
36. Eff. Edict über das Pauwel Wagners. 2. P. von dem Abt.
37. Leges Alumnorum in acad. Lips. Denuo publicatae. Lips. 1661.
38. Hinfelben. 1690.
39. Hinfelben. 1704.
40. Hinfelben. 1712.
41. Hinfelben. 1717.
42. Hinfelben. 1729.
43. Hinfelben. 1738.
44. Leges pro convictoribus mensarum communium in collegio Paulino acad. Lips. 1601.
45. Hinfelben 1613.
46. Hinfelben 1625.
47. Hinfelben 1710.

CO

IOH. GOTTLOB BOEHMII
HISTORIOGR. SAX. HIST. PROF. PVBL. ORD
PAST. ARC. ACAD. PISAVR. SOC
DE
M A V R I C I I
DVCIS ELECTORIS SAXONIAE
IN
ACADEMIAM LIPSICAM
INSIGNI FAVORE
O R A T I O
QVVM
BACCALAVREI PHILOSOPHIAE
MENS. DEC. A. R. S. CIDIDCCLXIII
CREARENTVR
DICTA

~~~~~
L I P S I A E
IN OFFICINA HEINSIA
A. R. S. CIDIDCCLXIII

1763.

6.

4/10

ION GOTTLÖB BOHNHILL

HISTORIOGR. SAX. HIST. PROF. PUBL. ORD.

PAST. AUC. ACAD. ERSAR. SOC.

D.E.

M A V R I C I I

DUCIS ELECTORIS SAXONIAE

IN

ACADEMIA LIPSIANA

INSIGNI FAVORE

O R A T I O

QVVM

BACCALAVEREI PHILOSOPHIAE

GENE DEC. A. T. S. CIVISBOXIII

CREARENTVR

DIETA

L I P S I A E

IN OFFICINA HEINSII

A. R. S. CIVISBOXIII

SERENISSIMO PRINCIPI
FRIDERICO AVGVSTO

DVCI SAXONIAE S. R. I. ELECTORI
ET ARCHIMARESCHALLO
PATRIAE SPEI DVLCISSIMAE

IOH. GOTTLÖB BOEHMIVS

Orationem ad TE hanc, DOMINE SERENISSIME, quantumvis scholasticam atque indifertam, ideo mittere sum ausus, quod de Mauricio dicta est, Saxonicorum Principum sapientissimo, fortissimo, liberalissimo, cuius exemplum, nisi propinquius et illustrius in Diuo Parente TVO haberes, ad intuendum imitandumque TIBI esse propositum deberet. Dicta est autem in eadem, quam ille tantopere ornauit, Academia TVA: cuius amorem TIBI perinde, vt Mauricio ceterisque Maioribus TVIS omnibus, veris Musarum praesidibus, inditum atque ingentum esse quum haud obscuris signis intelligamus, eum, sicut reliqua virtutum TVARVM decora, cum ipso aetatis progressu plus indies auctum iri, certissime nobis pollicemur. Editus es enim Parentibus iis, quorum felici sub
impe-

imperio studiis quoque melioribus pristinum decus, et illa aurea aetas, quae Mauricio rerum potito praeclare adfulserat, iamiam reditura esse videbatur: quos non tam ut patronos, quam ut Numina quaedam litterarum, qualia priscis poetarum carminibus celebrata sunt, et colimus, et, dum vita manebit, religiosissime colemus. Nunc autem Diuo Patre TVO in caelum, unde descenderat, recepto, sub Serenissimae Matris, ac Patruī, Principis et bello et pace excimii, fide tutelaque in spem patriae amplissimam adolescis; ductuque et cura Excellentissimi Victoris, Viri Summi, omni disciplina liberali inprimisque sapientiae praeceptionibus institueris. Quidni ergo tot et tantis auguriis confidamus, etiam TIBI, SERENISSIME DOMINE, Academiam Lipsicam in tanto amore futuram esse, ut eam TVO patrocinio, TVAque liberalitate complectendam et amplificandam esse putes? Quidni redditum in TE litteris existimemus Principem intelligentissimum, Principem optimum, FRIDERICVM CHRISTIANVM, cuius acerbissima mors TIBI, et omni Saxoniae TVAE maximum luctum, exteris gentibus dolorem adtulit? Deus TE quam diutissime seruet, Regiamque Domum Saxonicam omni prosperitatis genere cumulet! Scripsi Lipsiae, a. d. VIII Kal. Febr. MDCCLXIV.

RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICE
COMITES ILLUSTRISSIMI
EX DECANE SPECTABILIS
COLLEGAE VENERANDI
GENEROSISSIMI NOBILISSIMIQUE
COMMILITONES

Fortunam veteres, vanis superstitionibus ad-
dicti, Deam, vt rerum humanarum omni-
um, ita praecipue fortis dominam finxere
variam, incertam, instabilem, nihil ordine regentem, cun-
cta iniusto arbitrio versantem, et munera sua, vt eleganter
a Seneca dictum est, manu coeca spargentem. A cuius
opinionis errore quamquam nos omnes, veris religionibus
initiati, longissime absumus: tamen fortunam, hoc est, ca-

A

sum

sum, siue fortis euentum, humanis in rebus saepenumero ludum ludere insolentem, saepenumero in conferendis velut prouinciis non eligere dignissimum quemque, sed deerrare ad parum idoneos et cernimus, et profitemur. Ac deer-
rauit illa profecto, quum ad huius diei sollempnitatem publi-
ca oratione celebrandam, praeteritis aliis ex Collegio no-
stro disertioribus viris, meam vocem elegit. Est enim hic
a maioribus traditus mos, vt in deligendo eo, qui hanc ta-
lem orationem habeat, non aut iudicii sensum, aut amoris
beneuolentiam, sed coecam fortis iniquitatem sequamur.
Itaque nuper fortientibus nobis mihi haec dicendi prouincia
euenit; quantum insperanti atque inuito, licet vel hinc ex-
istimare, quod, quum sortitio fieret, ne praesens quidem
adfui. Qui enim diligentissime caui semper, ne vlla in re
mihi essem Suffenus, intelligebam facile, ad sustinendam ta-
lem Spartam, nedum ad ornandam, ingenii mei tenuitatem
orationisque paupertatem non posse sufficere. Hac ego
conscientia monitus, verecundia deterritus, manum intra
togam, quod aiunt, lubenter soleo continere, atque vt num-
quam nisi officii ratione impulsus, ita ne tum quidem sine
summa sollicitudine ad dicendum accedo. Sed nempe, quo
ducit ac trahit necessitas fati, sequendum est.

Cogitanti autem mihi, qua de re ad auspicandam hanc
sollempnitatem in hoc nobilissimo confessu verba facerem,
versata est ob animum et vestrae doctrinae, Collegae Vene-
randi, tum elegantia, tum amplitudo, et vestra de me, Com-
mili-

militiones Suauissimi, praeclara existimatio, plurimis iam
 et maximis argumentis cognita mihi et perspecta. Quum-
 que recorderer illius temporis, quo me de optimarum lit-
 terarum apud nos ortu ac progressu, deque laudibus maxi-
 morum Principum, quorum indulgentia et sapientia felici-
 tas Academiae nostrae stabilita est, semel atque iterum ex
 hoc ipso loco dicentem, non solum singulari benignitate et
 comitate, verum etiam propter eximiam rei dignitatem stu-
 dioissime atque anidissime auscultastis: veniebam in spem
 fore, vt, si nunc quoque talis a me oratio adferretur, ea
 vobis omnibus auditu aequae grata et iucunda esset. Reco-
 lam igitur, quantum in hac temporis ad dicendum statuti
 breuitate licet, Mauricii, Saxonum Ducis, Imperii Septem-
 uiri, Principis belli pacisque artibus maximi, summa et im-
 mortalia in Academiam Lipsiensem, ab ipsius maioribus
 et feliciter conditam, et liberaliter sustentatam, promerita;
 quorum tanta est et multitudo et magnitudo, vt nulla cuius-
 quam eloquentia, pro dignitate, satis vniquam laudari ac
 praedicari possint. Verum ego illa nequaquam verbis or-
 nanda, sed tantum velut digito commonstranda, et ad huius
 temporis prosperitatem, quam auspiciatissima noui Princi-
 patus initia pollicentur, comparanda esse intelligo. Habe-
 mus enim diuinitus datum et concessum nobis, litteris, et
 rei Saxonicae publicae, Principem et a natura clementissi-
 mum, et a doctrina humanissimum, et ab omnium virtutum
 excellentia sapientissimum, et, quod nos inermis Musae
 alumni

alumni amatoresque vel maxime spectare debemus, pacis, et eorum, quae pacem ornant, studiorum amantissimum, ipso Mauricio, Principe optimo, meliorem FRIDERICVM CHRISTIANVM, Poloniarum Principem Regium, Ducem Electorem Saxoniae: quod nomen longe Musis dulcissimum, patriae vniuersae carissimum, dum venerabundus pronuncio, videor pietatis ac reuerentiae vestrae sensum, quasi effusum per ora vultusque omnium, spirantem cognoscere. Quo minus etiam dubito, quin vos rerum, de quibus dicturus sum, praestantia capti, me quamuis infacundum oratorem attentis animis audituri, eodemque, quo antea semper, fauore prosequantur sitis.

Litterarum amorem, imprimisque huius Academiae amplificandae studium, Auditores, iam inde a puero Mauricius tamquam innatum ingenitumque, et maiorum exemplis impressum, ac multo magis postea, velut cum aetate auctum et confirmatum, permultis in rebus luculentissime declarauit. Longum foret, atque in tanta rei celebritate superuacaneum, de Principum superiorum in hanc Bonae Mentis ac Sapientiae sedem illustribus meritis ac beneficiis commemorare. Claruit autem illa inprimis Alberti et Georgii, Ducum Saxoniae, summa atque incredibili indulgentia; et tum iam adeo claruit, vt, quemadmodum Philippus Nouenianus, doctissimus vir, in epistola ad ipsum Georgium perscripta * testatur, meliorum artium et litterarum cultu

aliis-
* Adiecta est HERM. BVSCHII Lipsicis, cum PHILIPPI NOVENIANIA-

aliisque compluribus ornamentis cetera Germaniae gymnasia superare, aut certe aequare videretur. “Tibi illa magnificentia, inquit Nouenianus, hereditario a diuinis parentibus tuis iure obuenit, qua tuo in regno -- vrbes amplissimis aedificiis vel nouae conduntur, vel veteres instaurantur, arces munitissimae eriguntur: *liberaliumque disciplinarum et omnis sapientiae asyllum, Lipsiam tuam*, adeo tu maioresque tui, et comprimis seculorum memoria dignus heros, Albertus, parens tuus, nulla non re ornasti, vt, si omnibus humanae felicitatis dotibus cetera Germaniae gymnasia non superet, nimirum aequet“. Quod quidem tempus, regnante Georgio Principe, doctrinarum studiis reiue nostrae tam auspiciatum, ego inter familiares dicere sum solitus *iuuentam Academiae*; nam superioris aetatis barbaries, quo alio nisi *pueritiae atque infantiae* nomine adpellanda est? Sub Pii Henrici principatu, si diuturniorem vitam ei prope fata non inuidissent, ad quamdam quasi robustam maturitatem peruentum fuisset. Repurgata enim tum religionis doctrina, quanto magis Academiae vtilitatem intelligebat, eo diligentiore curam adhibere constituerat, vt eius res non modo fartas tectas praestaret, verum etiam omnis generis accessionibus auctas, in maius ac melius indies prouheret. Itaque Bornero, in magistratu suo de Academiae statu quiranti, memoriae proditum est illum respondisse, *Academiam sibi curae fore, quod eam iudicaret esse praecipuum*

A 3

NIANI, Hasfurtenfis, scholiis, Lipsiae editis, An. 1521. 4.

puum et ornamentum et caput ditiois *. Sapienter profecto, ac liberaliter! Ne, quaeso, vumquam sinamus haec verba cedro digna ex memoria nostra effluere, sed crebris sermonibus grati vsurpemus: quamquam furdas fortasse pullaturi aures eorum, qui haud absimiles istis, de quibus est apud veterem Annalium auctorem **, potius *argenti fodinam Fribergam cor esse Marchionis* occlamabunt.

His igitur maioribus, hoc patre ortus Mauricius, non potuit non inde a prima pueritia, erga Lipsiam, atque hanc studiorum Vniuersitatem, amore tenerrimo imbui. Sunt, qui eum litterarum tirocinio sub eximii magistri ductu in vrbe Fribergae posito, Lipsiam, tamquam ad omnium liberalium artium, quibus illuatri loco atque ad imperium natos inprimis erudiri conuenit, praestantissimam officinam, sese contulisse commemorent ***. Qui honos quondam a Principibus nostris huic Academiae haud infrequenter habitus est ****: et, si spem nostram Superi ratam esse volent, habebitur. Ex eo tempore Mauricius rei nostrae impensius fauisse quis neget? Nam etsi eius insequuta aetas belli operibus

* MELANCHTHON Epist. ad Ioach. Camerarium Lib. IV. ep. 220. "Lipsiae tota hieme sic fati grassata, est pestilentia, et adhuc grassatur. "Eares impediit etiam deliberationes de eius vrbis schola, etsi nuper Dux liberaliter respondit. Rector enim Bornerus noster scripserat ad Principem de Academiae statu: cui Princeps pollicitus est, eam rem sibi curae fore, quia iudicet, *Acade-*

miam praecipuum esse et ornamentum et caput ditiois: eo enim verbo vsus dicitur.

** Annales Vetero-Cellenfes, in MENCKENII Script. Rer. Germ. T. II. p. 409.

*** Vid. Memorabilia Saxonica, (*Sächsische Merkw.*) p. 725.

**** De Georgio Duce FABRICIVS Origg. Saxon. Lib. VII. p. 842. "Geor-

ribus magis quam pacis artibus occupata, militaris gloriae studiosior fuit: medium tamen inter armorum strepitum, ne in hoc quoque laudis genere Alexandro M. quicum eum Georgius Fabricius * comparat, cessisse videretur, ad Musas respexit, humanitatisque ac sapientiae studia non solum amavit, sed etiam coluit, fovit, defendit, verus Hercules Musagetes. Existimabat enim id, quod prudenter eleganterque dicitur a vetusto scriptore **, *Musarum quietem inuari ornarique defensione Herculis, et virtutem Herculis voce Musarum.* Itaque posteaquam ad gubernationem harum regionum et auitae ditionis peruenisset,

— — *Curibus parvis ac paupere terra*

Missus in imperium magnum,
(hoc enim versu Virgiliano fors ei olim exierat auspiciatissima ***) ante omnia, ut res Ecclesiastica constitueretur, coetuumque scholasticorum et numerus augetur, et leges confirmarentur, prudentissime ac diligentissime curavit. Qua in re perficienda egregie adiutus est opera atque consilio praestantissimorum hominum, potestatis suae ad-

„Georgius adolecens bonis litteris
„atque artibus Lipsiae instituitur: in
„quibus tantum progressus est, ut
„cum exteris, sine interprete, quae
„vellet, in sermone familiari loque-
„retur. Vidi fragmentum Commen-
„tarioli de rebus gestis Alberti patris,
„ab ipso conscripti, quod etiam in
„haec narratione studiose sequutus
„sum“.

* Loc. comm. Lib. IX. p. 97.
„Princeps hic - - belli a teneris, quod

„aiunt, vnguiculis ardens studii, ani-
„mo suscipiendo res arduas et per-
„ficiendi constantia nulli maiorum
„laudatissimorum et fortissimorum
„inferior, ideoque merito non tam
„ob aetatem, quam gubernationem et
„res maximas, domi forisque lauda-
„biliter gestas, *Alexandro M.* com-
„parandus.“

** EVMENIVS in Or. pro
scholis instaurandis.

*** Vid. FABRICIVS l. c.

ministrorum, praecipue Georgii Commerstadii, et Christophori Carolouicii: quorum ille et *Sapiens* et *Eruditus* ab omnibus habebatur, hic etiam cognominabatur. Et Carolouicius quidem, vt ceteras eius animi atque ingenii doctes omittam, eloquentia Latina tantum pollebat, vt, praeter Iulium Pflugium, neminem tum ne in Italia quidem, parem in hac quasi palaestra, nedum superiorem habere crederetur. Vterque autem, et Commerstadius et Carolouicius, in huius nostrae scholae disciplina olim profecerant. Tantum interest rei nostrae, per quos viros, quibusque artibus constituatur ac prouehatur!

Sed Mauricii erga nos tam varia tamque insignia merita sunt, Auditores Honoratissimi, vt, si vel ea tantum ipsius largissimae liberalitatis munera, quae sensibus patent, et quotidie nobis in oculos incurrunt, enumerare omnia et percerere vellem, dies me deficeret. "Quidquid enim in re scholastica, (vtar verbis Camerarii **), firmum, stabile, praeclarum est, omnem liberalis institutionis spem, et optimarum disciplinarum studia atque dignitatem, ab hoc Principe fundatam confirmatamque habemus. Illius amplissimo

* MATTH. DRESSERVS in Or. de vsu Histor. - "Ex animo meo numquam effluit vox Christophori Carolouicii, eius, qui *Sapiens*, qui *Eruditus* a plerisque habebatur, et cognominabatur." Plura de eo vid. in PETRI ALBINI Chronice Mifn. p. 368. De Commerstadio *ibid.* p. 345. Conf. MELCH. ADA-

MI Vitae Germanorum Ictorum p. 134 et 235.

** IOH. HOMILIUS in Or. de regione et gente Mysorum, inserta Declam. MELANCHTHONIS T. IV. — "Nunc quoque, vt audio doctos iudicare, nullius oratio Latina omnium, qui nunc quidem scripta edunt, in Italia atque alibi, melior est, quam

dono hoc iam templum, (in aede Paullina Camerarius tum dicebat,) piarum Musarum sedes est, et tribus aliis in scholasticis contuberniis eae tamquam stirpes conferuntur, quae adultae in nostram Academiam transferantur, vbi plenos fructus producant religiosae et piae doctrinae“. Ante omnia itaque et in primis Euangelicae doctrinae, apud nos iam a patre ipsius fundatae, Mauricius par illi pietate virtutisque praestantia, stabiliendae tutandaeque curam suscepit. Erat antea, sicut omnium doctorum, ita horum in primis, qui se diuinæ sapientiae consultos iactitabant, barbaries tanta, vt nullum, praesertim Lipsiae, Theologum Scholasticum esse Lutherus adseueraret****, a quo vel vnum capitulum Evangelii aut Bibliorum intelligeretur. Horum plerique, vt Deichselius, Sauerus, Ochsenfardius, (heu inficeta nomina! in quorum ipsis vocabulis sensus barbariae adfert horrorem,) iam tum, quum ad reipublicae gubernacula Mauricius admoueretur, vel mortem obierant, vel solum verterant. Supererant admodum pauci, non modo veteri superstitioni tamquam glebae adscripti, verum sic rudes litterarum, sic ab humanitatis doctrina alieni, vt frugibus repertis, quem-

ad-

„quam Iulii Pflugii, et Christophori Carolouicii.“ Horum eloquentiam MELANCHTHON in Epist. ad Camerarium pag. 322. scite inter se comparat. Ait autem: „Carolouicius meo iudicio ad eloquentiam Ciceronis effingendam non minus ingenii habet, quam Iulius: et est eius oratio nervosior; Iuliana est alicubi languidior.“

*** Vid. CAMERARIJ Orat. Funebr. VI. p. 176. (Lipsf. 1569. 8.)

**** LVTHERVS in Epist. ad Syluium: — „Prope est, vt iurem, nullum esse Theologum Scholasticum, qui vnum capitulum Evangelii vel Bibliorum intelligat, praesertim Lipsiensem.“

B

admodum in prouerbio est, glande vesci mallent. Succeserunt his, Auditores, longe alii : plane noua, vt cum poeta loquar, progenies caelo alto demissa. Nam Princeps pius, vt ab hac parte initium faceret depellendi multiplicis morbi, quo Academia laborabat, caelestis sapientiae publicos doctores constituit eos, qui tum pietate insignes, tum exquisitae doctrinae copia praestantes, longissime reliquos antecellerent. Facile animaduertetis, me iam de quatuoruiris istis, Alexandro Alesio, Bernhardo Ziglero, Casparo Bornero, Iohanne Pffingero loqui, praeclarissimis Ecclesiae et Academiae luminibus atque ornamentis. Et Alesius quidem, emendatae religionis amore inde ab extremis Britannis Lipsiam tandem adlatus, demandato officio sic persunctus est, (erat namque, Camerario teste *, intelligentissimus Theologicae rei,) vt eius fides ac diligentia maximam et Academiae vtilitatem, et ipsi laudem conciliaret. Sed de hoc viro quia iam olim Iacobus Thomasius ex hoc ipso loco, similique in sollemnitate creationis atque inaugurationis Baccalaureorum, copiose exposuit, eaque

* In Vita *Philippi Melancthonis* §. 98. (edit. Lips. 1733.) p. 347. "Alexander Alesius, patria Scotus, valde carus Philippo Melancthoni, rei Theologicae intelligentissimus, et artifex excellens congruentium dissertationum, et vir dignitate atque doctrina exquisita praestans." De eodem DAVID PEIFERVS Origg. Lips. Lib. III. p. 384. "Alesius natio-

ne Scotus, disputator subtilis, non modo diuinis litteris egregie edoctus erat, sed et spinosam Scoti et Aquinatis disciplinam perceperat, et quaestiuiculas, quas illi argutiis suis persequuntur, artificiose dissolueret, argumentisque ex Scriptura Sacra ductis, aduersariorum conclusiones articulate refellere, ac penitus elidere norat."

eaque oratio in manus virorum doctorum peruenit **, factius est hanc legere, quam idem ex homine indiferto audire. Ziglerus autem cum amplissimi generis, tum eruditionis eximiae nobilitate clarissimus, non modo in Theologiae studiis nemini aequalium cessit, verum etiam in Hebraicis litteris, quos primus apud nos Iohannes Cellarius haud diu ante docuerat, ita fuit versatus, ipsos vt Hebraeorum magistros longo interuallo anteiret ***. Iam, vt de Pffingero, doctissimo atque integerrimo viro, taceam ****, quis, Auditores, nostrum est, qui non Borneri doctrinam, et in Academiam ardentissimum studium atque amorem, nostra patrumque memoria, a disertissimis hominibus celebratum cognouerit *****? Hic ille vir est, qui inter primos, post profligatam veterem superstitionem, supremis in Theologia honoribus ornatus, rerum diuinarum scientiam ingenti nominis sui gloria professus est. Hic ille vir est, cuius hortatu atque impulsu Mauricius templum Diui Paulli, (nam de ceteris aedificiis postea dicemus,) purioribus sacris aperuit. Hic ille denique est, cuius egregio consilio Mau-

B 2

ricius

** Exstat in IAC. THOMASII
Orationibus varii argumenti, p. 300
— 322.

*** PEIFERVS l. c. "Ziglerus
quidem e nobilitate Misnica, in The-
ologiae studio excellens, et in lit-
teris Hebraicis ita eruditus fuit, vt
Hebraeorum magistros, si qui offen-
derentur, disputando exagitare, et
ex Vaticiniis, oraculorum diuino-
rum libris vi verborum et natura

„orationis Hebraeae argute inclusos
„peruicaciae atque erroris manifeste
„conuinceret.“ Conf. CAMERA-
RIVS loc. comm. §. 94. p. 330.

**** Vid. PEIFERVS l. c. p. 370.
item 398 sq.

***** Vid. PEIFERVS l. c. p. 377.
et praeter CAMERARIVM, AL-
BINVS p. 349 sq. MELCH. ADA-
MVS in Vitis Theol. Germ. p. 94.
Recentiores alio loco laudau.

ricius omnem diuinarum humanarumque litterarum doctrinam publicam sapientissime instaurauit, Academiamque liberalissime locupletauit.

Post emendationem sacrorum, curam et liberalitatem suam optimus Princeps transtulit ad reliquarum artium disciplinam institutionemque legibus corrigendam, ac pulcris praemiis promouendam. Quod saluberrimum opus vt feliciter perficeretur, praeter Bornerum, paucos alios et dignitate conspicuos, et consilio promptos, et adfiduitate gnauos delegit. In Mauricio enim et hoc inuisse bonum accepimus, vt non modo negotiorum, sed hominum quoque notitiam comprehensam teneret. "Quocirca, inquit Camerarius *, neque ad quae quisquam esset idoneus, neque vltius diligentia aut fides, neque etiam socordia et alienatio voluntatis ipsum fugiebat". Delegit igitur ad eam rem Ludouicum Fachsium, Collegii Iurisconsultorum et Senatus Vrban Praesidem, itemque Ioachimum Camerarium, suafu Melanchthonis paullo ante ex Tubinga Lipsiam euocatum **. Sed facile primas tenebat, siue Principis voluntate,

* In Or. Funebr. III. p. 72.
 ** Vid. PEIFERVS Lib. III. p. 383.
 *** Epist. Lib. II. pag. 143. (ed. Francof. 1589. 8.) — "Conuocatio
 „ mandata fuerat illi, qui quondam
 „ fuit *Thomianae familiae negotiatoris*.
 „ Attraxit etiam me semel atque iterum
 „ noster dictator. — Ego quidem
 „ non volui, neque debui refragari
 „ postulationi *dictatoris nostri* : dixi

„ itaque sententiam, vt soleo, liberae
 „ **** Loc. comm. p. 386.
 „ ***** Scriptae sunt ad Camerarium
 „ Misena, d. V. Idus Apr. MDLX. et
 „ inter Fabricianas plures quondam a
 „ IOH. CONRADO KNAVTHIO
 „ collectas, et editioni paratas, ad me
 „ peruenerunt.
 „ ***** PEIFERVS p. 385. "Pe-
 „ trus Loriottus e vico Galliae Arter-
 „ na

tate, siue sua ipsius autoritate *noster ille dictator*, *Thomianae familiae quondam προστότης*, vt a Camerario, in quadam ad Ioh. Strambergerum epistola ***, non sine stomacho adpellatur, Bornerus. Non magis enim, quam Caesar, priorem ferre Camerarius poterat: qui primum deinceps locum et ipse nactus, *regendae Academiae Coriphaeus* dictus est a Peifero ****; a Fabricio autem in litteris adhuc ineditis *****, *studiorum in Academia Lipsica gubernator*.

Sed et Iurisprudentiae, huc vsque ab hominibus barbaris misere deformatae, decus suum ac splendor Mauricio auspice est restitutus. Docebat illam tum apud nos, qui e Burgundis arcessitus in hanc Academiam venit, Petrus Loriotus *****, elegantissimus et doctissimus vir, atque ita egregie docebat, vt, quum incredibili adolescentum vndique adfluentium concursu frequentaretur, nec locus quantumuis spatiosus omnibus capiendis sufficeret, quidam (admirabile dictu!) scalis ad fenestras admotis, vocem doctoris vel e longinquo exciperent. Idem vir tantus, paucissimis licet annis in hoc munere obeundo exactis, eam

B 3

Prin-

„na oriundus, Iureconsultus acutus,
 „qui est in libris, quos de iure feri-
 „ptos edidit, ita angustis, et conci-
 „sis disputationibus est alligatus, vt,
 „nisi magna animi contentio adhi-
 „beatur, difficulter possit intelligi: in
 „schola tamen discipulis suis, quae
 „in scriptis coarctauerat, et perangu-
 „ste refererat, adeo plane et aper-
 „te verbis dilatata, rerumque exem-

„plis accommodatissimis explicans,
 „sic reconditos et penitus abstrusos
 „legum Romanarum sensus scrutaba-
 „tur, excutiebatque, vt vel maxime
 „discipulos, quos rudes primum ac-
 „cepisset, paucis deinde annis in iu-
 „re eruditos dimitteret. Itaque et
 „auditorium illius frequentabatur, et
 „institutio a discipulis commenda-
 „batur in primis.“

Principis benignitatem ac liberalitatem expertus est, vt non dubitauerit profiteri, *quod Saxoniam per aliquot annos cognosset, multo se pluris facere, quam si vel patriae etiam suae*, (Arterna haec Burgundiae vicus erat,) *praeses a Caesare creatus fuisset* *. Tanta illis temporibus, Auditores, Lipsiae nostrae, tanta Academiae, optimarum artium studiiis florentissimae, celebritas fuit! Praeter hunc, eadem tempestate in amore omnium erat Andreas Camicianus, vir iuris et ciuiliū rerum peritissimus, in liberalibus studiis verfatissimus, dignitate praeter ceteros insignis, quam peperit sibi ab Henrico, Duce Saxoniae, Augustam Vangionum aliquando missus legatus **. Nec deerant in illo sapientiae atque omnis eruditae disciplinae tam laeto prouentu alii, (praecipuos nominasse suffecerit,) Pistorii, Lomingii, Lobuaferi, Badehornii, Hamelii, praeclari profecto nominis Iureconfulti ***: quorum illorum veluti agmen ducebat is, cuius mentionem iam feci, Ludouicus Fachsius. Atque hunc verae masculaeque statorem iurisprudētiaē et doctrinae fuisse, tametsi aliis argumentis nullis cognitum habe-

* LORIOTVS in Epist. ad Mauricium Elect. et Augustum, Saxoniae Principes, praemissa ipsius Commentariis ad Tit. D. si cert. petat, (Lips. 1552. f.) — "Ego autem, quid ex beneficiis, in me collatis, Domui Saxonicae, nominatim Illustrissimo Electori Mauricio debeam, hic referre nolo; sed nec possem, si vel-

lem. Hoc vnum, quod sentio, referam, *me pluris facere, quod Saxoniam per aliquot annos cognouerim, quam si patriae etiam meae praeses a Caesare creatus essem.*

** Vid. IO. PAVL. ROEDERI de Colloquio Wormatiensi An. 1540. Disquisitio p. 4. et passim alibi. Extant ibid. p. 162. sq. quaedam eiusdem

haberemus, satis per se liquet. Quî enim apud talem Principem, tam sapientem, in tanta gratia, sine multis et magnis meritis esse potuisset? Quî in illa clarissima luce litterarum, absque harum exquisita cognitione, ad tantam honoris et dignitatis amplitudinem peruenire?

Quodsi ad Medicorum Collegium progredimur, Auditores Honoratissimi, hoc quoque a Mauricio insigniter amplificatum ornatumque inueniemus. Habeo auctores, qui, initio huius scholasticæ Vniuersitatis, publicam doctrinam artis salutaris nullam fuisse tradant ****. Id exploratius est, primum doctores non vltra binos esse constitutos: quasi plures medici, vt obesse dicuntur aegro, ita neque Academiae nostræ prodesent. Sub Georgio tamen Barbato tertius accessit: a Mauricio tandem additus quartus, cuius esset praeicipue officium exercere ac docere Anatomen *****. Ex quo tempore huius disciplinae studium apud nos effloruit, cultum a praeclaris ingeniis, ac tum maxime a Vuolfganggo Meurero, eruditissimo viro *****. Hic a Principe Mauricio ex Italica professione ad politiores artes docendas,

dem, ad *Erasnum Ebnerum*, et *Ludovicum Fachsium*, Latina epigrammata, dextro Apolline, etiam inter grauiores curas confecta.

*** Conf. ADAMI Vitæ Ictorum Germ. p. 380.

**** ZACH. SCHNEIDERI Chronicon Lipsiense, p. 285. 297.

***** Vid. IO. HEINTZII Or.

de singularum Profefs. Medicarum, in Academia Lipsi. initiis, et incrementis. Conf. SCHNEIDERI Chron. p. 298. sq.

***** Conf. BARTH. VALTHERI Vita clariss. Philosophi et Medici D. Vuolfg. Meureri, (Lips. 1587. 4.) itemque ADAMI Vitæ Medicorum Germ. p. 248 — 257.

das, inprimisque ad libros Aristoteleos explicandos reuocatus, quum haud multo post in Medicorum Collegium adscriptus esset, magnum ei et ornamentum et incrementum adtulit. Nam Meurero inerat non modo summa medicae artis, eaque cum Philosophiae studio coniuncta et quasi foedere arctissimo copulata intelligentia, sed Graecarum quoque Latinarumque litterarum eximia peritia, et orationis suauitas ea, quae etiam magnos viros, Melanchthonem et Camerarium, quotiescumque ad illum audiendum accessissent, vehementer delectaret*. Accesserunt autem saepius, cum testificandi verissimi amoris causa, tum vt egregiam viri doctrinam adolescentibus commendarent, nimirum alienissimi a prauitate multorum, qui, si possent, aliorum luminibus libenter officerent.

Verum enimvero ille prope diuinus Mauricii, aduersus Academiam, fauor in meliorum artium disciplinis tuendis prouehendisque tanto plus praestitit, quanto eas ipse magis et coluit, et intellexit. Iam primum quidquid in earum

* ADAMVS loc. comm. p. 254.
 „Ideoque indies maior studioforum
 „concurfus fiebat ad eximium Philo-
 „sophum audiendum: et multi clari
 „in Academia viri, immo magnus ille
 „Melanchthon, Vuittembergae adue-
 „niens, non raro cum *Ioachimo Ca-*
 „merario visus est locum doctrinae
 „illius accedere, et sua praesentia
 „nouum Professore, per se satis
 „commendatum, auditoribus et toti

„Academiae reddere commendatio-
 „rem. Multum enim valet ad stu-
 „diosam praesertim adolescentiam, iu-
 „dicio carentem, praeclara magno-
 „rum virorum de docentibus existi-
 „matio.“

** *Maiores* erant Vtriusque
 Linguae, Philosophiae Aristotelicae,
 Mathematicae, Fabii Quintilianii,
 Poeticae, Physices, Ethices: *Minores*
 Grammaticae Latinae, Gram-
 mati-

earum institutione apud nos ruris, quidquid inficetiarum ex prisca barbarie supererat, id omne stirpitus sublatum: eloquentiae studia excitata et alta: rerum doctrina Mathematicarum publica instituta: illa denique vniuersa, antehac fluxa et varia, ad certam ordinis legem reuocata. Durauerat ab antiquo mos, a maioribus consilio fortasse non malo receptus, vt qui sapientiae et litterarum quasi rempublicam tenerent, singulis semestribus doctrinae publicae prouincias, maiores alias, et, vt sic dixerim, consulares, alias minores et praetorias, (Professores enim bonarum artium et Philosophiae *maiores et minores* **, in Commentariis diserte memoratos inuenio,) fortirentur. Erat sane in tanta et stipendiorum penuria, et doctorum hominum publice litteras profitentium multitudine, haec eiusmodi via inuenta, quae, vt ait non nemo ***, neminem pateretur illo honore atque emolumento carere, nisi cui Deus et fors inuideret. Sed eadem via, Auditores, hoc in se habebat incommodi, quod fieri non poterat, vt non aliquan-

maticae Graecae, Dialectices, Rhetorices, Mathematicae minoris, Rudimentorum Physices.

*** ADAMVS loc. comm. p. 252.
 „Erat iis temporibus ea profitendi
 „Philosophiam ratio, vt ex Collegio
 „Philosophico, singulis semestribus,
 „sorte eligerentur, quibus doctrina
 „publica committeretur. Quum enim
 „collegae essent plures, stipendia Pro-
 „fessionum pauciora et exigua; quum

„que omnes digni haberentur hoc do-
 „cendi munere: ea fuit a maioribus
 „via inuenta, quae neminem passa
 „est illo honore et emolumento ca-
 „rere, nisi cui Deus et fors inuide-
 „ret. An crebra haec Professorum
 „mutatio studiosae iuuentuti profu-
 „erit, nec ne? disquirere huius loci
 „non est: hoc tantum dicimus, il-
 „lam consuetudinem post paucos an-
 „nos fuisse immutatam. —

C

aliquando aliquis vel doctissimus et eruditissimus in provinciam sibi prorsus incognitam, magno publicae disciplinae damno, veniret. Quis enim potest esse, ut ille apud Satyricum, omnis Mineruae homo? quamquam omni tempore fuerunt, et nunc sunt nonnulli suae doctrinae disciplinaeque sic iactatores, ut inde tamquam ex foecundo Copiae cornu vel lactis gallinacei haustum promittant. Itaque Mauricius, (ad hunc enim iam reuertatur oratio,) pro sua summa sapientia, iuandaeque eruditionis incredibili cura, adnitus est instituere, ut in re grauissima non amplius quasi talos iacerent Philosophi, non temeritas et casus valeret; sed ut ratio et consilium partes non modo distribueret, verum etiam cuiusque proprias ac per-

* ACTA Facult. Art. MS. ad An. 1542. sub Decanatu *Ambr. Lobuaferi*.
 * De eo ACTA MS. ad e. a. sub Decanatu *Leonardi Wolf*, (quem etiam *Lycum*, *Lycium*, Graece adpellatum reperio,) ita habent: "Cum ante saepius Facultas Artium sollicita erat de insigni aliquo Mathematico, et non mediocriter docto in hac scientia, tandem per scripta et impulsu clariss. virorum huc ex Witemberga pertraximus eximium atque doctissimum Dn. M. *Joachimum Rheticum*, quem praesentibus Dno *Joachimo Camerario*, et omnibus Facultatis Artium senatoribus, Professore maioris Mathematices recepimus vnanimi consensu. Pro stipendio 140 florinos ei promisit Facultas: ex reformatione habuif-

set tantum 100 florinos: sed cum hisce nolebat, nec potuit esse contentus, Facultas quotannis 40 Fl. ex Fisco addit, spe Canonicatus Zicenis, secundum diploma Principis. Quod lubuit adscribere, quum qui de Rhetico commemorauere, MELCH. ADAMVS in *Vitis Philos. Germ.* p. 293. alique, huius illius muneris in Academia Lipsica ne meminissent quidem.

* PEIFFERVS Lib. III. p. 387. *Joachimus Rheticus* in Mathematicis disciplinis eruditus, Geometrica, Euclidis scite et dextre tractando magnitudines, interualla, lineamentata, formas et dimensiones auditoribus suis vtiliter explanabat: cui ob dicam, quam sibi scriptum iri metuebat, Lipsia abeunti *Iohannes*,
 „Home-

perpetuas faceret. Ac tum sane ad doctrinam publicam regendam distribuendamque quidam ex istis arbitri, (*Electores Professorum* vocantur in Commentariis Collegii Artium,) praestantissimi honestissimique viri, delecti, ipsaque illa annua constituta*. Aliquo tempore post, reddita ea est stabilis, et per omnem cuiusque aetatem duratura. Quo factum est profecto, ut studia litterarum colerentur felicius, quam Professorum diligentia magis conspiceretur ac celebraretur. In his, ut de Meurero aliisque nunc nihil dicam, Georgius Ioachimus Rheticus, Mathematicarum disciplinarum scientia praeclarus**, Iohannes Homilius, Rhetici successor, in Astrologia tum facile princeps***, et omnium maxime Ioachimus Camerarius, Graecarum

C 2

Lati-

„*Homelius*, ea tempestate in Astro-
 „logia facile princeps, surrogatus
 „fuit.“ Quid vero causae fuerit, quare
 „dicam Rheticus sibi scriptum iri
 „metuerit, huc usque frustra se, etiam
 „Lipsiae, inquisivisse refert IOH. GE-
 „ORG. SCHELHORNIVS, Vir
 „summus, et studiorum nostrorum fau-
 „tor, Amoen. Litt. T. XIV. p. 447.
 „not. f. Itaque ut rei obscurae aliquid
 „lucis adfundam, verba *de causa Rhetici*,
 „ex Actis MS. Collegii Art. ad
 „An. 1546. sub Decanatu *Ioh. Sinapii*,
 „hoc loco subiiciam: „XIV. Kal. De-
 „cembr. convenit me clarissimus D.
 „Doctor, C. Bornerus ea relatione,
 „perscripsisse Ioachimum Rheticum
 „ad seum litteras, in quibus post lon-
 „gam commemorationem studii et
 „laboris, quo defatigaretur Acade-

„miam nostram sua professione cele-
 „briorem reddere, de exhaustis sum-
 „tibus conqueratur, ac petere, sic
 „eum reuocari ad operas ordinarias
 „ad certum tempus intermissas, ut
 „vel stipendium annuum 140 Fl. au-
 „geretur, vel alio quodam beneficio
 „Collegiaturae sumtus illius suble-
 „uarentur, deque eo, quam fieri pos-
 „set celerime, nostram ei volunta-
 „tem nomine Communitatis Artium
 „aperiremus. Respondi ego, hoc
 „negotium totius Consilii Facultatis
 „esse. Ne ergo in mora forem Do-
 „ctori Bornero, qui properanti ca-
 „lamo D. Rhetico respondere con-
 „tendebat, confestim conuocans uni-
 „uersos senatores Communitatis Phi-
 „losophicae, sic rem, ut gesta erat,
 „proposui: qui prudenter constitue-
 „runt,

Latinarumque litterarum, omnisque exquisitae doctrinae cultura praestantissimus, (*Germaniae Phoenicem* dixere,) eminebant. Et imprimis Camerarii in constituendis ordinandisque optimarum artium studiis opera ac prudentia eximia erat, collegisque ipsis adeo grata atque accepta, vt ab his eum scypho aureo cohonestatum reperiam*. Quod munificentiae genus, etiam inter viros doctos, insigni habebatur illis temporibus, quibus sine Baccho, verecundo duntaxat illo, Mineruam quoque frigere vulgo putabant**.

Quae quum ita sint, Auditores, facile animaduertitis, priscae Academiae status egregiam sub Mauricio factam fuisse conuersionem, siue *Reformationem*, quo vocabulo in Commentariis nostris est insignita: rem litterariam, omnemque scholasticam institutionem pulcherrime exsplenduisse: ingenia hominum quasi mutata decus et ornatum sumfisse: Academiam denique totam ad robur iuuen-

„runt, id esse respondendum Borne-
 „ro, ius conferendi Collegiaturas
 „nullum habere Facultatem; sicque
 „exhaustum esse aerarium Faculta-
 „tis, vt nunc quidem nec illi stipen-
 „dium augere, nec polliceri possint.
 „Summam vero omnium illius esse
 „expectationem, sicque non dubi-
 „tare Facultatem ex ea, qua bene-
 „uolentia hunc complexa esset, de
 „illius prospero ac lubenti ad eam
 „reditu, ac petere, quo ita huc iter
 „institueret, vt elapsis Nonis Maii

„suam obiret prouinciam, quum in
 „hoc genere studiorum eximii cuius-
 „dam Professoris carere diutius non
 „posset Academia nostra. Rediit
 „demum anno octauo et quadagesi-
 „mo adulto: sed paruo tempore post
 „Academiae prorsus se subtraxit. De
 „Homilio vid. IOACH. CAMERA-
 „RII Or. habita in declaratione Ma-
 „gistr. Philosoph. (Lips. 1563. 4.) et
 „SCHELHORNII de vita et meri-
 „tis *Ioh. Homilii* Narratio, loc. comm.
 p. 403 — 467.

* ACTA

iuuentae, maturitatemque suam peruenisse. Haec itaque fuit Academiae vere aurea aetas: haec tum vrbs in Germania, iudice ipso Germaniae communi praeceptore, Melanchthone, vnicum doctrinae domicilium ***.

Itaque sic constituta ornataque studiorum Vniuersitate nostra, nihil quidquam beneficiis deerat, nisi fiducia perpetuitatis. At enim huic quoque, quantum in se fuit, prospexit Mauricius legibus vel priscis instauratis, vel nouis promulgatis, quibus plerisque adhuc vtimur. Eorum Statutorum, vt vocant, adeo orationis forma facit, quamuis certiora etiam ac liquidiora rei adsint argumenta ****, vt perscripta ab Camerario arbitrer, ad id negotii digne exsequendum imprimis idoneo. Per eadem tempora Princeps sapientissimus atque indulgentissimus vt ingenijs praeberet alimenta doctrinae, bibliothecam apud nos e libris monasteriorum tum Lipsiensium, tum Cellensis, aliorumque, in quibus blattas ac tineas pauerant, instruendam

C 3

dam

* ACTA MS. ad An. 1542.

** Conf. Commentariolus noster de Augustino Olomucensi, et patera eius aurea, in Nummophyl. Princ. Dresdae adseruata, c. 5.

*** MELANCHTHON Epist. ad Camerarium Lib. IV. ep. 770. "Etsi, quum ante aliquot menses intellexissem, hinc migraturum esse virum, praestantem ingenio, eruditione et virtute, *Alaricum*, dolebam ex hac nostra Academia tantum auel-

„li ornamentum: tamen nunc in
„his nostris miseris reditum ipsi in
„patriam, et in eam vrbs, quae
„nunc quidem vnica in Germania do-
„ctrinae domicilium est, gratulor, ac
„opto, vt et consuetudine suorum
„suauiter et feliciter fruatur, et stu-
„dia doctrinae apud vos ornet, ac
„adiuuet.“

**** ACTA MS. ad An. 1542.
passimque alibi, imprimis ad An.
1557.

dam et locupletandam curavit *. Hinc ille verissimus omnis eruditionis thesaurus noster: illa tanta Codicum, tanta librorum vel ipsa vetustate ac raritate praestantium, copia.

Nondum omnia oratione prosequutus sum, AA. multitudine rerum dicendarum fere oppressus: nec tamen praetermittenda sunt incredibilis, erga Academiam, fauoris et munificentiae reliqua monimenta, his, de quibus commemoravi, neque inferiora, neque obscuriora. Quid enim magis in oculis nostris, in quotidiano adpectu populi, quaeque in luce ciuitatis positum est, quam aedes Paullina, stabulum quondam cucullionum solitariorum, nunc Bonae Mentis atque Musarum domicilium? Eas enim nemo est rerum nostrarum paullo studiosior, quin a Principe optimo Academiae liberalissime donatas, ac per Carolouicium, Arcis Plissenburgicae tum Praefectum, litterarum patronum benevolentissimum, traditas vel legit,

* Vid. IOACH. FELLERI et CHR. GOTTL. IOECHERI Orationes, de Bibliotheca Acad. Lips. Paullina: itemque FELLERI Catalogus Codicum MSC. Bibliothecae Paullinae.

** Vid. PEIFERVS Lib. III. p. 377. sq. FELLERVS in Rediuiua C. Borneri Memoria p. 29. sq. ADAMI RECHENBERGII Diss. de Sereniss. Electorum Saxoniae fauore in litteras et scholas, §. XI. sq. Sed rem diligentissime et planissime omnium exposuit idem ille, qui tantum

beneficii a Principe tum impetrauerat Academiae, CASPARVS BORNERVS singulari Rerum Paullinarum Libro, valde vtili nec iniucundo talium studiosis. Ex eo, adhucdum latitante in scriniis, proferam verba, quae ad traditionem aedium istarum spectant. — "Venit Principis scriptum, quod libello edito inuulgabatur. Is varias constitutiones continebat, et dispersionem bonorum Ecclesiasticorum in Academia, in Paedagogia, in centum stipendia, de 600 modis in mensas com-

* * *

rit, vel fando acceperit **. In quo munere non solum beneficii magnitudo, quamquam et haec quoque, sed multo magis ipsius Principis amor, atque inuictus aduersus inuidiam animus spectandus est. Non enim defuerunt ne tum quidem homines improbi, et male in Academiam feriat, qui hanc ei velut offam eripere, Principisque liberalitatem in sese deriuare contenderent. Contra horum vana dicteria Mauricius immotus et flecti nescius, mensa iterum atque iterum palma percussa, *Semel dixi, inquit, semel scripsi, semel praestabo*: rursus pectore percusso, ad Stramburgerum, Academiae Syndicum: *Ego ita erga Academiam Lipsiensem me geram, vt nemo non intelligere possit, illam valde a me adamari ****. O benignissimum Principem! O Principem Lipsiae suae amantissimum! Sane adamata est a te, Diue Maurici, Academia tua: tumque hoc beneficium largissime amplificatum. Nam Paullinarum aedium pars haud exigua quum in vrbs huius

„communes, de ipso Paullino. Hunc
 „suis ciuibus publice recitat Senatus:
 „qui huius muneris primus nuncia-
 „tor fuit et praeco nondum adhuc
 „vsque traditi: *peperitque munificen-*
 „*tia haec passim per Germaniam lau-*
 „*dem ingentem nostro Principi.* Eo-
 „dem Iunio mense consequutum Re-
 „scriptum ad *Carlouicium*, recens
 „factum Lipsiae arcis Praefectum, vi-
 „rum eximia litteratura, ingenio acu-
 „to, prudenti, et scholae, in qua
 „olim educatus est, fortiter fauen-
 „tem. Is sapienter meditatus de tra-

„dendae possessionis ratione, Recto-
 „rem *Buffinum* in Paullinum accessit.
 „Cumque tacundo ore clauem tradi-
 „disset in maximo coenaculo, *Stram-*
 „*burgus* pro Academia pari sermonis
 „nitore et grauitate verba faciebat.
 „Traditio haec venit in annum Sa-
 „lutis MDXLIII. Non. Kal. Iul. in Pe-
 „tri Paullique Apostolorum praeece-
 „danea.“

*** BORNERI Liber MS. conf.
 FELLERS in Borneri Memoria
 p. 36.

* BOR-

ius dira obsidione excidio et ruinae data esset, neque pars maior, in illa egestate nostra, ad Academiae usus plane adcommodari posset: en tu ibi, ut beneficium aliis beneficiis augeres, ac cumulares, ad aedificationes necessarias, ad istos nidulos vestros, Commilitones Carissimi, ad vestra musea, ut suum olim Eobanus Hessus vocabat, HomERICA comparanda, aliquot millia nummum contulisti. Circa idem tempus non minori Principis munificentia, quae ubique praesto erat litterarum cultoribus, Academiae fortunam quacumque in re adiuuabat, etiam conuictus publicus instructus est: pecuniae etiam erogandis stipendiis annuis dicata. Porro cum Paullinis aedibus etiam pagi aliquot, cum adiacente silua, Principis beneficio Academiae concessi sunt, ut magistrorum doctrinae publicae tum res familiaris pinguior, tum focus luculentior in posterum esset*.

Haec, haec sunt indulgentissimi Principis munera; haec immortalia in Academiam Lipsicam beneficia, tanto maiora illa et ampliora, quanto infestior litteris ac rebus nostris istorum temporum calamitas fuit. Quippe tum magnum patriae, magnum urbi et Academiae nostrae vulnus impressum funesto bello, inter duos cognatos Principes acerrime gesto. Sed in Mauricio haec ipsa belli flamma illud bene de suis merendi studium cupidi-

* BORNERVS I. C. PEIFERVS p. 380. FELLERVS p. 42.

piditatemque magis accendit. Saepius eum multis audientibus dixisse perhibet Georgius Arnoldus *, haud contemnendus rerum auctor: *Non se ignorare, subditorum suorum facultates intestinis motibus extenuatas esse; se tamen, si vita suppeteret, daturum operam, ut eiusmodi incommoda aliis commodis compensarentur.*

Talem Principem, caelestis fauoris certissimum pignus, Auditores, et nos nunc habemus, Principem pi-um, sapientem, beneficum, omnis doctrinae liberalis intelligentissimum, Academiae nostrae amantissimum, verbo dicam, talem, quo melior optari non possit. Quanta enim in Principe nostro concordia, quantus concentus omnium fulgentissimarum virtutum! Ipse vultus, illa oris gratia, illa dignitas frontis, quam manifesta praebent diuinae mentis indicia! quantum venerationis habent, quantum amoris! Auget felicitatem nostram, et beatissimi seculi nuper exorti gloriam noua luce illustrat Coniux Principis Serenissima, *Mater Patriae*, (quo Augustarum titulo prisca Romani praestantiorum alium nullum habebant,) decus Musarum, seu potius Minerua altera: cuius fauore ac praesidio, tamquam Palladis aegide, munitam ac defensam litterarum dignitatem, plus plusque indies valituram esse, laeti prospicimus. Quid igitur nos, qui

* In Vita Mauricii, Ducis Saxoniae, S. R. I. Septemuiri, edita ab MENKENIO, Script. Rerum Germ.
T. II. p. 1250.

qui talium Principum diuinitate fruimur, non debemus sperare? Quid non augurari Academiae nostrae de geminato eorum fauore? quem, vt saepius antehac, ita nuper clarissime ostenderunt, quum non audirent solum, magno cum animi dolore, damnorum nostrorum: diro bello acceptorum Iliada, verum etiam liberalissime pollicerentur, opem se rebus collabentibus adlaturos esse: quum TV, INDVLGENTISSIME PRINCEPS, PRINCEPS OPTIME, votum etiam adderes, vt praestare tantumdem posses, quantum velles. Deus TE feruet, DVX ELECTOR SERENISSIME! Deus TE feruet, SERENISSIMA PRINCEPS! TV nos saluos reddes: TV nos incolumes seruabis. Porro in Consilio Principis adsunt potestatis Principalis administri, Commerstadii, Carolouiciis simillimi, hoc est, sapientissimi, et litterarum studiis atque Academiae Lipsicae fauentissimi, qui vt communi saluti studiosissime ac diligentissime consulunt, ita scholasticae huius Vniuersitatis veterem gloriam et tutabuntur, et augebunt. Quae quum ita se habeant, Auditores, quis nostrum est, qui non spem pulcerrimam animo concipiat, fore, vt artium et litterarum studiis rursus oriatur *Seculi Mauriciani* felicitas, et redeant in aurum, vt cum poeta loquar, tempora priscum.

In haec felicissimi Principatus initia incidit huius diei, post horridam diuturni belli tempestatem, instaurata sollempni-

sollemnitas : his vos rebus secundis Diuini Numinis benignitas seruaui, Candidati Ornatissimi, Commilitones Suaeuissimi, quae et ipsae hanc primam lauream, hos primos in Philosophia honores auspiciores laetioresque vobis reddant. Estis autem omnino ii, quibus propter virtutis praestantiam, et elegantiam ingenii, et studium doctrinae, nobis per legitima examina comprobatum, isthanc dignitatem lubenter conferamus atque impertiamus. Sed ut vos vere ac merito a nobis laudari, ideoque dignos esse illo honoris ornamento cognoscant quam plurimi, agite, specimina quaedam industriae et profectuum, inprimis in Graecarum Latinarumque litterarum scientia, quae est omnis verae et elegantis doctrinae fons et origo, nobis iam exhibete.

His ita actis, ego spem et expectationem vestram, Candidati Praestantissimi, haud diutius morabor : quin potius tandem faciam id, cuius causa haec sollemnitas est instituta. Quod igitur felix, faustum, fortunatum Deus esse iubeat, ego — Philosophiae et Bonarum Artium Doctor in hoc ipso loco creatus, Historiarum Professor Publ. Ord. Historiographus Saxonicus, „auctoritate Philosophorum Ordinis et potestate hoc tempore mihi concessa, te primum, — vos vniuersos et singulos, numero „nouem, more maiorum et antiqua huius laudatissimae „Academiae consuetudine, Liberalium Artium et Philo-

D 2

„phiae

„phiae Baccalaureos facio et creo, et de sententia Colle-
 „gii Philosophici factos creatosque renuncio, tribuens vo-
 „bis potestatem vestro loco libere faciendi et exsequendi,
 „quidquid huic Ordini facere et exsequi conuenit; idque
 „in nomine Patris, et Filii, et Spiritus S. vnus solius Tri-
 „ni Dei, benedicti in secula. Amen!”

Hanc iam lauream, Ornatissimi Viri, praemium habete
 vestrae virtutis atque industriae, et vero etiam documentum
 nostrae, erga vos, propensae voluntatis: quam vt vobis
 iucundam acceptamque esse intelligamus, ad extremum tu,
 — Baccalauree Nobilissime, recita carmen, ad
 animi grati pietatem significandam.

Yc 6668

Ms. 19 15. August 1844

VD 77

m.c

IOH. GOTTLÖB BOEHMII
HISTORIOGR. SAX. HIST. PROF. PVBL. ORD
PAST. ARC. ACAD. PISAVR. SOC

DE

M A V R I C I I

DVCIS ELECTORIS SAXONIAE

IN

ACADEMIAM LIPSICAM

INSIGNI FAVORE

O R A T I O

QVVM

BACCALAVREI PHILOSOPHIAE

MENS. DEC. A. R. S. CIDIDCCLXIII

CREARENTVR

DICTA

L I P S I A E

IN OFFICINA HEINSIA

A. R. S. CIDIDCCLXIII

1763

6.

410